KEMIN KAUPUNGIN KOTOUTTAMISOHJELMA 2022

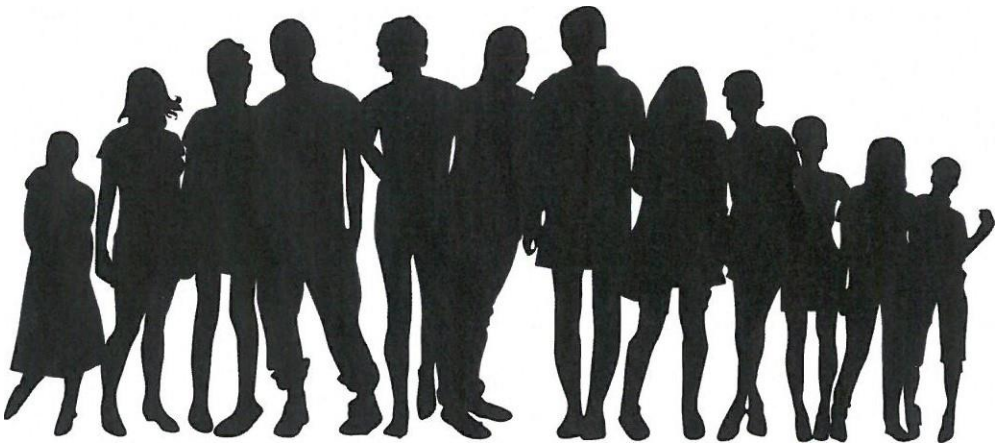

Sisällys

1. JOHDANTO 2
1.1. KESKEISET KÄSITTEET 2
1.2. KESKEINEN LAINSÄÄDÄNTÖ 4
2. MAAHANMUUTTAJIEN PALVELUT KEMISSÄ 4
2.1 . VASTAANOTTOPALVELUT 4
2.2. KOTOUTUMISAJAN PALVELUT 7
2.2.1. TYÖ- JA ELINKEINOPALVELUT / TE - PALVELUT 7
2.2.1.1. ALKUKARTOITUS 8
2.2.1.2. KOTOUTUMISSUUNNITELMA 8
2.2.1.3. KOTOUTUMISKOULUTUS 9
2.2.1.4. MAAHANMUUTTAJAN OMAEHTOISEN OPISKELUN TUKEMINEN 9
2.2.2. SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT 10
2.2.3 PERUSOPETUS JA PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVA OPETUS 11
2.2.3.1. LASTEN JA NUORTEN PERUSOPETUS JA SIIHEN VALMISTAVA 11
2.2.3.2. AIKUISTEN PERUSOPETUS JA SIIHEN VALMISTAVA 12
2.2.4. LUKIO-OPETUS JA LUKIOON VALMISTAVA 13
2.2.5. AIKUISTEN LUKU- JA KIRJOITUSTAIDONOPETUS 13
2.2.6. VAPAAN SIVISTYSTYÖN MAAHANMUUTTAJAKOULUTUS 14
2.2.7. YLEINEN KIELITUTKINTO (YKI) 14
2.3. YHTEISTYÖSSÄ TOTEUTETTAVAT KOTOUTUMISTA TUKEVAT PALVELUT 14
2.3.1. LIIKUNTA- JA NUORISOPALVELUT 14
2.3.2. KULTTUURIPALVELUT 16
2.4. TULKKAUS- JA KÄÄNNÖSPALVELUT 17
3. KOTOUTTAMISOHJELMAN SEURANTA JA PÄIVITYS 17
KOLMANNEN SEKTORIN TOIMIJOITA JA MUITA TOIMIJOITA 18

1. JOHDANTO

Kuntaan muuttaneet oleskeluoikeuden saaneet maahanmuuttajat ovat kuntalaisia ja oikeutettuja kunnan palveluihin. Palveluiden lisäksi kunnan on huolehdittava mm. kotoutumisen edistämisestä ja oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamiseen liittyen. Maahanmuuttajille tarkoitettuja toimenpiteitä ja palveluja voidaan järjestää myös kuntien välisenä yhteistyönä.

Kotoutumisen edistämisestä paikallistasolla säädetään kotoutumislain kolmannessa luvussa. Lain mukaan kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Lisäksi tavoitteena on edistää hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua, maahanmuuttajaryhmien osallisuutta sekä tukea mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen.

Maahanmuuttajaväestön tarpeet ja kotoutumisen edistäminen on otettava huomioon kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten yleisessä suunnittelussa, toiminnassa ja seurannassa. Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille ja että maahanmuuttajille tarkoitetut ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Paikallisten viranomaisten on kehitettävä kotouttamista monialaisena yhteistyönä. Yhteistyöhön osallistuvat kunta, TE-toimisto, poliisi sekä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestävät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt.

Kotouttamislain mukaan kunnan on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunnanvaltuustossa ja jota tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Kotouttamisohjelma otetaan huomioon myös kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa (kuntalaki 65 S). Tähän kotouttamisohjelman laatimiseen on osallistunut laaja ja asiantunteva työryhmä.

1.1. KESKEISET KÄSITTEET

Kotouttamisohjelma on kunnan tai kuntien yhdessä laatima, kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kunnanvaltuustossa hyväksyttävä ohjelma. Ohjelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja se tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Sen laadintaan, toteutukseen ja seurantaan osallistuvat alueelliset ja paikalliset viranomaiset sekä muut keskeiset toimijat. Pohjautuu kotoutumislakiin (32—33 S).

Kotouttaminen. Kotoutumisen monialainen edistäminen ja tukeminen. Tähän pyritään viranomaisten ja muiden tahojen tarjoamien kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palveluiden avulla. Kotouttamista ohjaa laki kotoutumisen edistämisestä.

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan (ei koske turvapaikanhakijoita) yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös alaikäiselle ja tarvittaessa perheelle. Pohjautuu kotoutumislakiin (1 1—18 S).

Maahanmuuttaja on maasta toiseen muuttava henkilö. Yleiskäsite, joka koskee kaikkia eri perustein muuttavia henkilöitä.

Kiintiöpakolainen: YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR) pakolaiseksi katsoma henkilö, jolle on myönnetty maahantulolupa Suomeen pakolaiskiintiön puitteissa.

Pakolainen: Ulkomaalainen, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka YK:n pakolaisjärjestö (UNHCR) katsoo olevan pakolainen.

Paluumuuttaja: Ulkosuomalainen, joka palaa Suomeen. Suomessa käsitettä sovelletaan entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin, kuten inkerinsuomalaisiin, joilla on suomalainen syntyperä. Viimeksi mainitut ovat suomalaisia kansallisuudeltaan, mutta eivät kansalaisuudeltaan.

Siirtolainen: Henkilö, joka muuttaa maasta toiseen rakentaakseen siellä itselleen uuden elämän. Siirtolainen voi olla joko maastamuuttaja tai maahanmuuttaja.

Turvapaikanhakija: Henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta. Henkilöllä ei ole vielä oleskelulupaa Suomessa.

Ulkomaalainen: Henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen.
(Lähde: www.kotouttaminen.fi)

Yhdenvertaisen kohtelun ideologia perustuu lainsäädäntöön, jonka nojalla yksilöä ei ole oikeutettua iän, sukupuolen, kansalaisuuden, alkuperän, kielen, uskonnon, mielipiteen, vakaumuksen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun yksilöön liittyvään syyhyn pohjautuen asettaa eriarvoiseen asemaan ilman hyväksyttävää perustetta.

1.2. KESKEINEN LAINSÄÄDÄNTÖ

Maahanmuuttoon ja kotoutumisen edistämiseen liittyvä lainsäädäntö ja sen kehitystyö pohjautuvat Suomen hallituksen linjaamiin tavoitteisiin, Euroopan unionin (EU) lainsäädäntöön sekä Suomea sitoviin kansainvälisiin sopimuksiin, kuten Euroopan ihmisoikeussopimukseen, kidutuksen vastaiseen yleissopimukseen, lapsen oikeuksien sopimukseen ja Geneven pakolaissopimukseen.

Maahanmuuttoon liittyviä keskeisiä lakeja ja asetuksia	http://intermin.fi/maahanmuutto/lainsaadanto http://kotouttaminen.fi/lainsaadanto
Maahanmuuttopolitiikka perustuu yhteisiin sopimuksiin ja linjauksiin	http://intermin.fi/maahanmuutto/maahanmuuttopolitiikka

Lähde: Lapin ELY-keskus

Lapissa puhutaan kaikkiaan yli 80 vierasta kieltä, joista yleisimmin puhutut kielet olivat venäjä, arabia, persia, englanti ja saksa. Lapin vieraskielisestä väestöstä suurin osa on 30—34-vuotiaita, eli nuorempaa kuin kantaväestö. Tämä muuttaa ikärakennetta alueella.

2. MAAHANMUUTTAJIEN PALVELUT KEMISSÄ

Tässä ohjelmassa maahanmuuttajapalvelut jaetaan karkeasti kolmeen eri ryhmään: vastaanottopalvelut (SPR), kotoutumisajan palvelut (kunnat ja TE-palvelut) ja kaupungin kanssa yhteistyössä toteutettavat kotoutumista tukevat palvelut.

Vastaanottopalveluiden piiriin kuuluvat turvapaikanhakijat, jotka ovat vastaanottokeskuksen asiakkaita, ei kunnan. Vastaanottoasiakkaiden palvelut rahoittaa sisäministeriön alainen virasto, maahanmuuttovirasto. Kotoutumisajan palveluiden piiriin tulevat (myönteisen) oleskeluluvan ja kuntapaikan saaneet ja näin ollen he ovat kunnan asukkaita ja oikeutettuja kunnan palveluihin. Valtio rahoittaa kotoutumisajan palveluita 3 — 4 vuotta.

2.1 . VASTAANOTTOPALVELUT

Kemissä toimii Suomen Punaisen Ristin Lapin piirin ylläpitämä vastaanottokeskus. Keskuksen paikkaluku muuttuu maahanmuuttoviraston toimeksiantojen mukaan. Keskuksessa on 150 paikkaa. Vastaanottokeskustoimintaa rahoittaa maahanmuuttovirasto, joka toimii sisäministeriön alaisuudessa.

Keskuksen toimintaa säätelevät lait, kuten laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta. Lisäksi vastaanottokeskus noudattaa maahanmuuttoviraston ja Suomen Punaisen Ristin ohjeita ja periaatteita.

Kemin vastaanottokeskus on ns. odotusajan keskus, jonne asiakkaat siirtyvät odottamaan turvapaikkapäätöstä käytyään maahanmuuttoviraston turvapaikkapuhuttelussa. Keskus on tarkoitettu aikuisille yksin tulleille turvapaikanhakijoille ja turvapaikanhakijaperheille, joille keskus tarjoaa vastaanottopalvelut. Näitä palveluja ovat majoitus, vastaanottoraha, sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut, tulkki- ja käännöspalvelut sekä työ- ja opintotoiminta.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho
Laadukas majoitustoiminta	Asiakkaat majoitetaan erityistarpeet huomioiden	Pakolaisohjaajat
Asiakkaat saavat tarvittavan toimeentulon	Vastaanottorahahakemuksen käsittely ja maksaminen	Pakolaissihteerit Toimistosihteerit
Asiakkaiden saamat sosiaalipalvelut ovat vastaanottolain mukaiset ja laadukkaat	Sosiaali-infot 14 vrk:n kuluessa saapumisesta keskukseen Tapaamisaikojen järjestäminen tarvittaessa, jossa annetaan apua mm. päivittäisiin haasteisiin ja kysymyksiin Asiakkaan ohjaaminen kuntaan viimeistään 60 vrk:n kuluessa oleskeluluvan saamisen jälkeen Asiakkaan ohjaus ja neuvonta	Pakolaissihteeri
Asiakkaiden saamat terveydenhuollon palvelut ovat vastaanottolain mukaiset ja laadukkaat	Terveysinfot 14 vrk:n kuluessa saapumisesta keskukseen Hoidontarpeen arviointi, ohjaaminen jatkohoitoon	Terveydenhoitajat/sairaanhoitajat

	Akuuttivastaanotto 4 päivänä viikossa Alle 18-vuotiaiden ja raskaana olevien ohjaaminen kaupungin palveluihin Asiakastyö /asiakastapaamiset	
Asiakkailla on käytössä laadukkaat tulkkauspalvelut	Tilataan työntekijöiden tapaamisiin ammattitaitoiset tulkit Otetaan huomioon asiakkaan erityistarpeet tulkkia tilatessa	Tulkkeja tilaava ja käyttävä henkilöstö
Asiakkaat osallistuvat aktiivisesti keskuksen järjestämään työ- ja opintotoimintaan Peruskouluikäiset asiakkaat osallistuvat kaupungin järjestämään esi- ja perusopetukseen	Järjestetään suomen kielen opetusta ja työtoimintaa Maahanmuuttoviraston ohjeen mukaan Motivoidaan asiakkaita osallistumaan työ- ja opintotoimintaan Ilmoitetaan peruskouluikäiset asiakkaat esikouluun/ kouluun joko valmistavalle luokalle tai normaaliopetukseen Toimitaan linkkinä koulun ja turvapaikan-hakijaperheen välillä	Suomen kielen opettajat Pakolaisohjaajat

Asiakkailla on turvallista asua vastaanottokeskuksessa ja he kokevat saavansa tukea vaikeaan elämänvaiheeseen	Tuetaan perheiden jaksamista Toimitaan asiakaslähtöisesti ja kunnioittavasti Ymmärretään kulttuuritaustojen ja asiakkaan nykytilanteen vaikutus asiakkaan toimintaan eri tilanteissa Asiakkaat pääsevät tapaamaan työntekijöitä matalalla kynnyksellä ja lyhyen ajan sisällä ajanvarauksesta	Koko henkilöstö
	Käytetään hyväksi moniammatillista osaamista asiakkaan toimintakyvyn tukemisessa Järjestetään monipuolisia ryhmätoimintoja ja tuetaan lasten harrastuksia Ennakoidaan mahdollisia haasteita ja reagoidaan on elämäntilanteisiin nopeasti	

2.2. KOTOUTUMISAJAN PALVELUT

2.2.1. TYÖ- JA ELINKEINOPALVELUT / TE - PALVELUT

TE-palvelun päävastuu on työnhakijoiksi ilmoittautuneiden maahanmuuttajien kotouttamisesta. TE-palvelut vastaavat kotoutumista edistävien ja tukevien palveluiden järjestämisestä työnhakijaksi rekisteröityneille maahanmuuttajille. Näitä palveluja ovat alkukartoitus, kotouttamissuunnitelma, kotoutumiskoulutus ja maahanmuuttajien omaehtoisen koulutuksen tukeminen.

2.2.1.1. ALKUKARTOITUS

Maahanmuuttajan alkukartoituksesta säädetään kotoutumislain 9 S:ssä ja alkukartoituksen järjestämisestä kotoutumislain 10 S:ssä sekä alkukartoituksesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (VNa 570/2011). Alkukartoituksella tarkoitetaan toimenpidekokonaisuutta, jonka avulla arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien palvelujen ja toimenpiteiden tarve. Alkukartoituksessa selvitetään tätä tarkoitusta varten tarvittavat tiedot maahanmuuttajan aikaisemmasta koulutuksesta, työhistoriasta, kielitaidosta ja muusta työllistymiseen sekä kotoutumiseen vaikuttavasta seikasta.

TE-toimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on rekisteröity työttömäksi työnhakijaksi. Kunta taas käynnistää alkukartoituksen silloin, kun maahanmuuttaja saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea. Kunta tai TE-toimisto voi käynnistää alkukartoituksen sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan. Kartoitus tulee käynnistää kahden kuukauden kuluessa pyynnöstä tai asiakkuuden alkamisesta. Alkukartoituksen perusteella TE-toimisto tai kunta arvioi, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelman.

Mikäli kotoutumissuunnitelma tehdään, on se laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä. Ensimmäinen suunnitelma laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi. Suunnitelmaan on oikeus enintään kolmen vuoden ajan, ja tarvittaessa pidentämispäätöksellä voidaan aikaa pidentää kahdella vuodella).

2.2.1.2. KOTOUTUMISSUUNNITELMA

Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, jos hän on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettu työtön työnhakija tai jos hän saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös muulle maahanmuuttajalle, jos hänen arvioidaan alkukartoituksen perusteella tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi.

Kotoutumissuunnitelma laaditaan yhdessä TE-toimiston, kunnan ja maahanmuuttajan kanssa. Suunnitelman laadinta on aloitettava viimeistään kahden viikon sisällä alkukartoituksesta. Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon maahanmuuttajan omat kotoutumista edistävät tavoitteet. Suunnitelmassa TE-toimisto sopii maahanmuuttajan kanssa koulutuksesta, työnhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävistä toimenpiteistä ja palveluista. Kunta sopii suunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa kotoutumista ja työllistymistä edistävistä kunnan palveluista tai muista toimenpiteistä, jos maahanmuuttaja ei mm. terveydentilansa, ikänsä tai perhesyiden vuoksi voi osallistua kotoutumista tukeviin työvoimapoliittisiin palveluihin.

Kotoutumissuunnitelma on yksilöllinen suunnitelma toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai

ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Kotoutumissuunnitelmassa voidaan sopia myös maahanmuuttajan oman äidinkielen opetuksesta, yhteiskuntaan perehdyttävästä opetuksesta, luku- ja kirjoitustaidon sekä perusopetusta täydentävästä opetuksesta, kotoutumiskoulutuksesta ja muista kotoutumista yksilöllisesti edistävistä toimenpiteistä. Suunnitelmaa tarkistetaan vähintään kerran vuodessa.

Mikäli maahanmuuttaja kieltäytyy ilman pätevää syytä kotoutumissuunnitelman laatimisesta, sen tarkistamisesta tai osallistumasta kotoutumissuunnitelmassa sovittuun toimenpiteeseen, hänen oikeuttaan kotoutumistukena maksettavaan etuuteen voidaan rajoittaa työttömyysturvalain ja toimeentulotukilain puitteissa.

2.2.1.3. KOTOUTUMISKOULUTUS

Kotoutumiskoulutusta järjestetään oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle ja siitä säädetään kotoutumislaissa (20-21 S). Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena, mutta se voi olla myös omaehtoista koulutusta. Työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen tulee noudattaa Opetushallituksen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita.

Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on kehittää maahanmuuttajan kielellisiä, yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia, joiden avulla maahanmuuttaja selviytyy arkielämän tilanteissa, kykenee toimimaan työelämässä ja hakeutumaan jatko-opintoihin. Työelämän tuntemusta edistetään kotoutumiskoulutukseen sisältyvillä työelämäjaksoilla. Koulutukseen voi sisältyä osaamisen tunnistamista, tutkinnon tunnustamista ja ammatillista suunnittelua ja uraohjausta. Kielellisenä tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitason.

2.2.1.4. MAAHANMUUTTAJAN OMAEHTOISEN OPISKELUN TUKEMINEN

Kotoutumiskoulutusta voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna kotoutumislain mukaisesti. Omaehtoiseksi koulutukseksi sopii esimerkiksi aikuisten perusopetus, joka ei ole työvoimakoulutusta. Omaehtoisen opiskelun tukemisesta säädetään kotoutumislain 2225 S:ssä. Kotoutumislain 225:ssä säädetyn mukaisesti omaehtoisen opiskelun tukemisen edellytyksenä on, että TE-toimisto on todennut koulutustarpeen, opiskelu tukee kotoutumista ja työllistymistä ja opiskelusta on sovittu kotoutumissuunnitelmassa ennen opiskelun aloittamista.

Kotoutumislaissa omaehtoisen opiskelun tukeminen ei edellytä, että opiskelu on TTL 2 luvun 10 S:n 2 momentin mukaisesti päätoimista, mutta suositellaan, että omaehtoiseen opiskeluun sisältyisi pääsääntöisesti vähintään 20 tuntia viikossa tapahtuvaa opetusta.

Opiskelun tukeminen edellyttää lisäksi, että opintojen tulee olla suomen tai ruotsin kielen opiskelua.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho
Palvelutarpeen ja kielitaitotason arviointi	Alkukartoitus	TE-toimisto, ostopalvelu
Kotoutumispalvelut	Kotoutumissuunnitelma	TE-toimisto, kunta ja maahanmuuttaja
Kielellisten, yhteiskunnallisten, kulttuuristen ja elämänhallintaan liittyvien valmiuksien saavuttaminen	Kotoutumiskoulutus, omaehtoisen opiskelun tukeminen	TE-toimisto, työvoimakoulutus, omaehtoinen koulutus

2.2.2. SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana peruspalveluja. Kotoutumisvaiheen palveluita varten on myös erikseen resursoitu sosiaali- ja terveyspalveluja pakolaistaustaisille maahanmuuttajille.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho
Kotoutumisen tukeminen	Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus	Pakolaistyö
	Alkukartoitus, palvelutarpeen arviointi, palvelusuunnitelma, asiakkaan palveluprosessin johtaminen ja seuranta, jälkihuoltosuunnitelma	Sosiaalityöntekijä
	Palvelusuunnitelman toteuttaminen, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen, asiantuntijuus asiakkaan elämäntilanteessa, jälkihuolto	Sosiaaliohjaaja

	Kotoutumissuunnitelmien tekeminen ja seuranta TE-palveluiden kanssa	Pakolaistyö, TE-palvelut, koulut
Kustannustehokas työskentely	Korvausten hakeminen, erityiskustannuskorvaushakemukset, asiakkaiden tuki taloudellisten etuuksien selvittämisessä Kela	Pakolaistyö, pakolaistyön terveydenhuolto
Kaksisuuntainen kotoutuminen	Verkostotyö, tiedottaminen	Pakolaistyö, pakolaistyön terveydenhuolto
Yksilön fyysinen ja psyykkinen hyvinvointi sekä toimintakyky	Alkutarkastukset, terveyden- ja sairaanhoito, rokotukset, terveydentilan seuranta ja tiedottaminen, asiantuntijana toimiminen	Pakolaistyön terveyspalvelut

2.2.3 PERUSOPETUS JA PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVA OPETUS

2.2.3.1. LASTEN JA NUORTEN PERUSOPETUS JA SIIHEN VALMISTAVA

Valmistavaa opetusta annetaan perusopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille, jotka eivät osaa riittävästi suomen kieltä voidakseen opiskella suomenkielisessä opetusryhmässä.

Valmistavan opetuksen ryhmissä opiskellaan suomen kieltä sekä muiden oppiaineiden keskeisiä käsitteitä. Jokaiselle oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma. Oppilaat opiskelevat mahdollisimman varhaisessa vaiheessa suomenkielisissä opetusryhmissä niitä aineita, joissa he pärjäävät puutteellisellakin kielitaidolla.

Valmistavaa opetusta annetaan enintään vuoden ajan. Kun oppilaan kielitaito on riittävä, hän voi siirtyä perusopetukseen ikäänsä ja taitojaan vastaavalle luokalle. Valmistavan opetuksen ryhmät ovat Sauvosaaren ja Karihaaran koulussa (luokat 1–6) ja Syväkankaan koulussa (luokat 1-9).

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho
Suomen kielen oppiminen (kielelliset valmiudet) ja koulunkäynnin- ja oppimaan oppimistaitojen vahvistaminen	S2 -opintosuunnitelma jokaisella oppilaalla	Koulutoimi, koulut, opettajat

Kielen taitotason määrittäminen	S2-kielen taitotaso määritellään jokaiselle S2 oppilaalle	Koulutoimi, koulut, opettajat
Laadukas yhteistyö kotien/huoltajien kanssa	Jokaisen S2-oppilaan opintosuunnitelma käydään läpi huoltajien kanssa keskustellen Tulkkauspalvelujen kääntäminen.	Koulutoimi, koulut, opettajat

2.2.3.2. AIKUISTEN PERUSOPETUS JA SIIHEN VALMISTAVA

Aikuisten perusopetus on tarkoitettu kaikille, jotka suorittavat perusopetusta oppivelvollisuusiän päätyttyä. Aikuisten perusopetus sisältää kaksi vaihetta: alkuvaiheen (1—2 vuotta) ja päättövaiheen (2 vuotta). Alkuvaiheeseen voi tarvittaessa sisältyä myös lukutaitovaihe tai osa siitä, mikäli opiskelijalla ei ole luku- ja kirjoitustaitoa tai taidot ovat puutteellisia. Perusopetuksen päättövaiheen suoritettuaan opiskelija saa peruskoulun päättötodistuksen.

Aikuisten perusopetusta järjestetään Torniossa Peräpohjolan opistossa. Opiskelijat valitaan ja sijoitetaan ryhmiin suomen, englannin ja matematiikan lähtötasotestin perusteella. Aikuisten perusopetukseen on jatkuva haku. Opinnot voidaan hyväksyä työttömyysetuudella tuetuksi omaehtoiseksi opiskeluksi.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho
Aikuisten peruskoulun koko oppimäärän suorittaminen, päättötodistuksen saaminen, hakukelpoisuus ja opiskeluvalmiudet toiselle asteelle	Henkilökohtainen opintosuunnitelma, opinto-ohjaus	aikuisten perusopetus
Aikuisten peruskoulun joidenkin oppiaineiden oppimäärien tai niiden osien suorittaminen	Henkilökohtainen opintosuunnitelma, opinto-ohjaus	aikuisten perusopetus
Kotoutumisen tukeminen antamalla kielellisiä ja yhteiskunnallisia valmiuksia	Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman mukainen opetustarjonta	aikuisten perusopetus

2.2.4. LUKIO-OPETUS JA LUKIOON VALMISTAVA

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavat saavat äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen rinnalla suomi toisena kielenä (S2) -opetusta ja muuta opetuksen tukea tarpeiden mukaan. Opiskelijoille voidaan järjestää myös oman äidinkielen opetusta, mikäli käytettävissä on oman äidinkielen opettaja ja alueella on riittävästi saman kielen opetuksen tarvitsijoita. Opetusta voidaan antaa enintään kuuden ensimmäisen vuoden ajalta opetukseen osallistumisen aloittamisesta.

Kemin lyseon lukiolla voidaan järjestää lukioon valmistavaa opetusta (LUVA) niille maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille, joilla on perusopetuksen päättötodistus mutta ei riittävää suomen kielen tai muuta taitoa ja osaamista selvitä lukio-opetuksesta. LUVAkoulutus kestää yhden lukuvuoden. Ryhmä perustetaan, mikäli soveltuvia hakijoita on riittävästi.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho
Lukion oppimäärän suorittaminen, päättötodistuksen saaminen, hakukelpoisuus ja opiskeluvalmiudet korkea-asteelle	Henkilökohtainen opintosuunnitelma, opintojen ohjaus	Kemin lyseon lukio
Kielitaito, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä	Henkilökohtainen opintosuunnitelma, S2-opetus	Kemin lyseon lukio
Kotoutumisen tukeminen antamalla kielellisiä ja yhteiskunnallisia valmiuksia	Lukion opetussuunnitelman mukainen opetustarjonta	Kemin lyseon lukio
Lukioon valmistavassa koulutuksessa suomen kielen sekä muiden oppiaineiden ja opiskeluvalmiuksien kehittäminen lukiossa vaadittavalle tasolle	Lukioon valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman mukainen opetustarjonta, S2-opetus, opintojen ohjaus	Kemin lyseon lukio

2.2.5. AIKUISTEN LUKU- JA KIRJOITUSTAIDONOPETUS

Aikuisten maahanmuuttajien toisen kielen eli suomen tai ruotsin kielen luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen arvoperustana on, että Suomen tulee hyvinvointivaltiona turvata luku- ja kirjoitustaidon koulutus kaikille sitä tarvitseville asianmukaisesti. Luku- ja kirjoitustaidot ja numeeriset taidot kuuluvat kansalaisen perusvalmiuksiin. Luku- ja

kirjoitustaidon opetuksen järjestämisessä kaupunki koordinoi yhteistyötä. Asiakkaiden ohjauksen koulutukseen sivistystoimen maahanmuuttajakoulutuksesta. Koulutus voidaan järjestää oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle joko työvoimapoliittisena aikuiskoulutuksena tai omaehtoisena opiskeluna.

2.2.6. VAPAAN SIVISTYSTYÖN MAAHANMUUTTAJAKOULUTUS

Aikuisten maahanmuuttajien toisen kielen eli suomen tai ruotsin kielen luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen arvoperustana on, että Suomen tulee hyvinvointivaltiona turvata luku- ja kirjoitustaidon koulutus kaikille sitä tarvitseville asianmukaisesti. Luku- ja kirjoitustaidot ja numeeriset taidot kuuluvat kansalaisen perusvalmiuksiin. Vuoden 2018 alusta opetuksen järjestäjätahona ovat kunnat, jotka voivat hankkia opetuksen esimerkiksi vapaan sivistystoimen maahanmuuttajakoulutuksesta. Koulutus voidaan järjestää oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle joko työvoimapoliittisena aikuiskoulutuksena tai omaehtoisena opiskeluna.

2.2.7. YLEINEN KIELITUTKINTO (YKI)

Yleiset kielitutkinnot ovat aikuisille suunnattuja kielitaitotutkintoja. Tutkinnot mittaavat kielen osaamista sellaisissa käytännön tilanteissa, joissa aikuinen joutuu puhumaan, kuuntelemaan, kirjoittamaan tai lukemaan jotakin vierasta kieltä — joko Suomessa tai ulkomailla.

Maahanmuuttajataustaiset henkilöt voivat osallistua esimerkiksi suomen kielen keskitason kielitutkintoon, jos he tarvitsevat todistusta kielitaidostaan työnantajalle tai maahanmuuttovirastoon.

Kemin lyseon lukiolla on yleisen kielitutkinnon järjestämisoikeus vuoteen 2020 asti.
http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/kielitutkinnot/yleiset_kielitutkinnot

2.3. YHTEISTYÖSSÄ TOTEUTETTAVAT KOTOUTUMISTA TUKEVAT PALVELUT

Muut kotouttamista tukevat palvelut, kuten urheiluseurat, järjestöt, yhdistykset, kolmas sektori, oppilaitokset jne., ovat merkittävässä asemassa viranomaisten tarjoamien palvelujen täydentäjänä sekä yhteistyökumppaneina kotoutumista tukevia palveluita suunniteltaessa ja toteutettaessa.

2.3.1. LIIKUNTA- JA NUORISOPALVELUT

Liikunta on kansainvälinen ilmiö, koska liikuntalajeja harrastetaan lähes joka puolella maailmaa samoilla säännöillä. Joitakin eroja saattaa olla eri kulttuureissa, mutta ne

tarjoavat vain mielenkiintoisen vivahteen kansainväliselle toiminnalle. Liikuntaan liittyy nonverbaalinen viestintä, mikä tarjoaa mahdollisuuksia yhdessä tekemiseen ja kommunikaatioon, jossa eri kulttuureista tulevat henkilöt kohtaavat toisensa. Tällä on suurta merkitystä esimerkiksi oppimisprosessissa sekä kommunikoinnin kehittymisessä.

Liikunnan ja urheilun yhtenä lähtökohtana on yhdessä tekemisen edistäminen, kun kantaväestöt ja esim. maahanmuuttajat kohtaavat luontevasti liikkuessa ja urheillessa. Tämä poistaa ennakkoluuloja, lisää suvaitsevaisuutta sekä helpottaa maahanmuuttajien integroitumista uuteen kotimaahan ja yhteiskuntaan. Lisäksi suomalaiset oppivat tuntemaan ja ymmärtämään erilaisista kulttuureista tulevia ihmisiä ja heidän toimintatapojaan. Liikuntapalvelut tarjoavat kotouttamisen tueksi liikuntapalvelujen hallinnoimiin palveluihin ja tiloihin liittyvää opastusta ja ohjausta, esimerkiksi Tervahallin uuden kuntosalin käyttöopastusta sekä uimahallin uimakouluihin ja toimintatapoihin liittyvää opastusta.

Nuorisotyössä kulttuurien moninaisuus huomioidaan mm. siten, että eri kulttuuritaustan omaavia nuoria tuetaan säilyttämään oma kulttuuriperimänsä, autetaan integroitumaan uuteen yhteiskuntaan ja rohkaistaan osallistumiseen ja verkostoitumiseen. Samalla tavoitteena on tukea kantaväestön nuoria monikulttuurisessa yhteiskunnassa elämisessä. Oleellisena tavoitteena on yhdenvertaisuuden takaaminen ja eriarvoisuuksien tasoittaminen.

Nuorisotyön kaikissa toiminnoissa painotetaan suvaitsevaisuutta ja sitä kautta kulttuurien moninaisuuden hyväksymistä sekä positiivista asennetta kansainvälisyyteen. Esimerkiksi avoimen nuorisotyön, työpajatoiminnan ja lastenkulttuurikeskuksen tilat, tapahtumat ja toiminnat ovat avoimia kaikille nuorille kansallisuudesta tmv. taustasta riippumatta. Lisäksi musiikkipainotteisen työpajatoiminnan, Factorin, yhtenä toimintasisältönä on mahdollista järjestää maahanmuuttajille/turvapaikanhakijoille musiikin opetusta ja bänditoimintaa.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho
Maahanmuuttajien erityistarpeiden huomioiminen	Opasteiden ja palveluiden selkokielisyyden kehittäminen Tutustumiskäynnit liikuntapaikkoihin, esim. hallit Sitoutuminen rasismin ja syrjinnän vastaiseen työhön Henkilöstön monikulttuurisuusosaamisen lisääminen	Liikuntapalvelut
Yhdenvertaisuuden korostaminen	Vieraskielisen aineiston, esim. ohjeet ja oppaat hankinta ja välittäminen	Liikuntapalvelut

Inkluusioperiaatteen toteuttaminen	Kaupungin liikuntapalvelujen käyttäminen Tiedotustilaisuudet esim. vastaanottokeskus. Urheiluseurojen informointi	Liikuntapalvelut

2.3.2. KULTTUURIPALVELUT

Taide ja kulttuurisisältöjen ympärille vakiinnutetaan kulttuurin ja taiteen menetelmämallien hyödyntäminen maahanmuuttajien kotouttamistyössä. Tällaisia ovat mm. teatteriesitykset, konsertit, kirjaston palvelut ja tapahtumat, museoiden näyttelyt opastuksineen, lastenkulttuurikeskuksen toiminta ja kulttuuripalveluiden erilaiset työpajatoiminnat. Tässä työssä otetaan huomioon kotouttamisen vaatimat erityispiirteet.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho
Edistää kotoutumista	Maahanmuuttajille räätälöidyt ja suunnatut palvelut	Kulttuuriosasto
Kielellisten valmiuksien turvaaminen	Suomen kielen oppimateriaalien hankinta keskeisimmillä kielillä sekä tarvittaessa myös harvinaisemmilla kielillä	Kirjastopalvelut, kulttuuritoimi
Yhdenvertaisuuden korostaminen turvaamalla kielen ja kulttuurin säilyvyys	Vieraskielisen aineiston hankinta ja välittäminen Siirtolainakokoelmien hankinta harvinaisemmilla kielillä Maahanmuuttajien osaamisen hyödyntäminen palvelutarjonnassa	Kirjastopalvelut, kulttuuritoimi, johto

Maahanmuuttajien erityistarpeiden huomioiminen sekä maahanmuuttajien ja kantaväestön vuorovaikutuksen lisääminen Henkilöstön monikulttuurisuusosaamisen lisääminen	Opasteiden ja palveluiden selkokielisyyden lisääminen Tutustuminen kaikkiin kulttuuripalveluiden tulosyksiköiden toimintaan ja näiden tarjoamiin palveluihin Tutustuminen kolmannen sektorin kulttuuripalveluihin Sitoutuminen rasismin ja syrjinnän vastaiseen työhön	Kulttuuritoimi, johto, henkilöstö

2.4. TULKKAUS- JA KÄÄNNÖSPALVELUT

Viranomaisen aloitteesta tulevassa asiassa asiakkaalle on järjestettävä tulkkaus, mikäli asiakas ei käytettävällä kielellä voi tulla ymmärretyksi tai hän ei voi itse ymmärtää käsiteltyjä asioita. Myös viranomaisen oikeusturvan kannalta on erittäin tärkeää, että tulkkia käytetään aina, kun asiakkaan kielitaidon vuoksi on mahdollisuus tulla väärinymmärretyksi. Viranomaisen on aina itse huolehdittava tulkkauksen ja kääntämisen järjestämisestä.

Kunnalle korvataan tulkkauspalvelut, jotka ovat olleet tarpeen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa (ei koske suomen kansalaisuuden saaneita maahanmuuttajia). Myös kääntämisestä aiheutuvia kustannuksia voidaan korvata tapauskohtaisesti. KEHA-keskus korvaa kustannukset kunnalle täysimääräisinä palvelun tuottajan laskutuksen mukaan.

3. KOTOUTTAMISOHJELMAN SEURANTA JA PÄIVITYS

Kotouttamislain mukaisesti kotouttamisohjelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään neljän vuoden välein.

KOLMANNEN SEKTORIN TOIMIJOITA JA MUITA TOIMIJOITA

Burman Nuoret ry.	Kaksisuuntainen kotoutuminen burman kulttuurin ja suomalaisen kulttuurin keinoin	https://www.burmannuoretry.fi/
FC-88	Kotoutuminen liikunnan avulla: jalkapallo, futsal, jumppa	https://www.fckemi.fi/
Kemin Into	Kotoutuminen liikunnan avulla, mm. paini	http://kemininto.sporttisaitti.com/
Kemin Seurakunta		http:// www.keminseurakunta.fi/
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry.		https://kemi.mll.fi/
Martat		https://www.martat.fi/marttayhdistykset/kemin-martat-ry/
Mister's ry	Maahanmuuttajamiesten toiminnallinen yhdistys	https://fi-fi.facebook.com/mistersRY/
Pohjantähti-opiston kannatusyhdistys ry.	Kotouttamiskoulutus, hankkeet	http://www.pto.fi/
Suomen Punainen Risti	Ystäväperhetoiminta, kurssit	https://rednet.punainenristi.fi/kemi
Suomi-Venäjä seura	Kulttuuritapahtumat, harrasteryhmät	svs-kemi.blogspot.fi
Toivola-Luotolan Setlementti, Kohtaamispaikka Mikseri	Matalan kynnyksen kohtaamispaikka: mm. tiedottaminen, suomen kielen ja sähköisen asioinnin harjoittelumahdollisuudet, ryhmät, palveluneuvonta ja ohjaus, työkokeilu ja kieliharjoittelu	http://www.mikseri.fi/

TUL:n Lapin piiri ry.	Kotouttaminen liikunnan avulla: koulutukset, neuvontapalvelu, ohjaukset, leirit, urheilukoulut, hankkeet, kaksisuuntainen kotoutuminen (oman kulttuurinen tukeminen)	http://www.tul-lappi.fi/